

Inzoomen op de verevening: wat zijn succesfactoren?

Als vervolg op de [bijeenkomst over verevening op 8 maart 2018](#) komen op 25 juni j.l. betrokkenen uit 13 samenwerkingsverbanden (8 vo en 5 po) in Utrecht bij elkaar om dit thema verder te verdiepen aan de hand van hun eigen situatie. Hoe staan zij ervoor? En wat kunnen ze van elkaar leren?

Stond in de bijeenkomst op 8 maart [de landelijke stand van zaken](#) rond de verevening centraal, deze keer wordt ingezoomd op de situatie van de 13 aanwezige samenwerkingsverbanden. In grote openheid wisselen de aanwezigen informatie, ervaringen, successen en zorgen uit.

“In het vso is het probleem niet zozeer de zij-instroom vanuit het reguliere vo, maar vooral de instroom vanuit het sbo/so”

Wat zeggen de cijfers?

Allereerst nemen de deelnemers kennis van cijfermatige informatie over elkaars samenwerkingsverbanden, gepresenteerd door Infinite Financieel, die de bijeenkomst in opdracht van het Steunpunt Passend Onderwijs (PO-Raad en VO-raad) organiseert. Hoe groot is de vereveningsopdracht van de aanwezige samenwerkingsverbanden? Hoe is die ontstaan (speciaal onderwijs en/of ‘rugzakken’)? En in hoeverre zijn zij gevorderd met de verevening?

Uit deze presentatie blijkt niet alleen dat de vereveningsopdracht van de 13 aanwezige verbanden behoorlijk verschilt (het vereveningsbedrag per leerling ligt tussen plus € 168 en min € 255), maar ook dat het terugdringen van de deelname aan het (v)so (als dit een doelstelling is) in het ene samenwerkingsverband succesvoller verloopt dan in het andere.

In het gesprek over dit laatste punt passeren allerlei factoren de revue die hierop (mogelijk) invloed hebben, zoals de omvang van de vereveningsopdracht, kenmerken van de regio/de populatie, ontwikkelingen in de regio, zoals de sluiting van (v)so-scholen of het OPDC, een mogelijk aanzuigende werking van speciale voorzieningen, en last but not least het beleid van het samenwerkingsverband en de mate waarin het samenwerkingsverband de regie neemt. Het is van belang, vinden de deelnemers, dat het samenwerkingsverband zichzelf de vraag stelt: welke voorzieningen willen we in onze regio afbouwen en welke willen we opbouwen/versterken? En hoe willen we de beschikbare expertise inzetten? Er worden positieve ervaringen opgedaan in regio's waar de expertise van speciale voorzieningen in de reguliere school wordt gebracht, bijvoorbeeld in de vorm van 'syntheseklassen'. Verschillende aanwezigen benadrukken dat er vooral iets moet gebeuren in de reguliere school.

Men is het erover eens dat de zeggingskracht van de cijfers over de groei of daling van de (v)so-deelname relatief is. Er speelt immers meer mee. Zo lijkt er in het primair onderwijs bijvoorbeeld een verband te bestaan met de beschikbaarheid van en de deelname aan het sbo: als de sbo-deelname afneemt, neemt de deelname aan het so toe (en vice versa). En heel belangrijk: we moeten de deelname aan speciaal onderwijs ook relateren aan het aantal thuiszitters. Ook hun aantal moet dalen!

“De afname van de (v)so-deelname mag natuurlijk niet gepaard gaan met een toename van het aantal thuiszitters. We moeten niet vergeten dat het so de meest passende plek kán zijn”

Succesfactoren verkrijgen

Op basis van de bijeenkomst in maart zijn er succesfactoren voor passend onderwijs geformuleerd. Herkennen de deelnemers in hun praktijk dat deze factoren helpen? En zijn er nog andere factoren die het succes bevorderen? De deelnemers gaan in twee groepen – po en vo – uiteen om deze vragen met elkaar te bespreken. Tijdens de plenaire rapportage aan het slot van de bijeenkomst blijkt dat de deelnemers de succesfactoren allemaal relevant vinden, maar dat ze een aantal waardevolle aanvullingen hebben:

- *Betrek het middenmanagement*

In de praktijk is de visie(vorming) nog teveel iets van bestuurders en schoolleiders, terwijl het de middenmanagers en zorgcoördinatoren zijn, die de visie moeten vertalen in de praktijk. Zij moeten daarom nadrukkelijker bij de visievorming en bij het beleid worden betrokken. Dat kan bijvoorbeeld door als (directeur van het) samenwerkingsverband regelmatig met hen om de tafel te zitten, maar vooral is het effectief om elkaar te visiteren. Het levert veel op, zo is de ervaring, als functionarissen uit reguliere en speciale scholen bij elkaar gaan kijken en met elkaar praten.

- *Gebruik data bij formulering doelen*
Concrete doelen formuleren wordt vaak als lastig ervaren. Het helpt om hierbij data te gebruiken. De doelen zijn dan ook beter te monitoren en te verantwoorden (zie: 'Leg verantwoording af aan elkaar').
- *Geef positieve prikkels, maar...*
Men onderschrijft de effectiviteit van positieve prikkels (succesfactor 3), maar ook negatieve prikkels kunnen soms helpen. Zo helpt het principe 'de verwijzer betaalt' in verschillende regio's om de instroom in het (v)so te beperken.
- *Leg (ook) verantwoording af aan elkaar*
Veel samenwerkingsverbanden worstelen met het vraagstuk 'monitoring en verantwoording': hoe kunnen we dat op een goede manier doen? Het Steunpunt Passend Onderwijs komt na de zomer met een publicatie over dit thema. Daarin worden onder meer voorbeelden beschreven van horizontale verantwoording: scholen leggen op basis van gegevens verantwoording af aan elkaar en voeren het gesprek: wat dragen mijn en jouw school bij aan passend onderwijs? Niet om elkaar 'af te rekenen', maar om zicht te krijgen op de opbrengsten en om op een stimulerende manier van elkaar te leren. Het draait bij de verantwoording niet zozeer om de uitgaven, maar vooral om de opbrengsten.
- *Organiseer visitaties*
Naast intervisie en netwerkbijeenkomsten, zijn vooral visitaties – óók tussen speciale en reguliere scholen – zeer leerzaam en effectief. Dit kan onder meer de mindset van docenten en begeleiders in reguliere scholen veranderen. Dat is nodig vinden de deelnemers, want om passend onderwijs succesvol gestalte te geven, moet er vooral iets veranderen in de reguliere school/klas.

"Vooral leerlingen op havo- en vwo-niveau zouden snel terug moeten kunnen naar de reguliere vo-school, maar dat vraagt iets van het reguliere onderwijs."

- *Investeer in de overgang naar het vo*
Het is zaak om bij kwetsbare (sbo)leerlingen al vroeg - in groep 6 - te beginnen met gesprekken (met ouders en vo) over de overgang naar het voortgezet onderwijs. Daarnaast is het van belang dat het advies niet zozeer is gefocust op het niveau, maar vooral op de ondersteuning: welke ondersteuning heeft deze leerling nodig in het vo?
- *Betrek lerarenopleidingen*
Lerarenopleidingen moeten veel meer worden betrokken bij passend onderwijs. In het curriculum van de opleidingen is er onvoldoende aandacht voor en op conferenties en studiebijeenkomsten schitteren de opleidingen vaak in afwezigheid. Het is belangrijk om juist 'in de voorkant' te investeren.